

ગુજરાત સ્ટેટ એલિજબીલિટી ટેસ્ટ

વિષય: સમાજશાસ્ત્ર

GSET અભ્યાસક્રમ

કોડ નંબર: ૦૯

એકમ ૦૧: સમાજશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંત

૧. પ્રશિષ્ટ સમાજશાસ્ત્રીય પરંપરાઓ
 - ઈમાઇલ ટુર્બાઈમ
 - મેક્સ વેબર
 - કાર્લ માર્ક્સ
૨. સંરચના: પ્રકાર્યાત્મકવાદ અને સંરચનાત્મકવાદ
 - બ્રાઉનિસ્લા મોલિનોસ્કી
 - એ.આર. રેડકિલ્ક- બ્રાઉન
 - ટાલકોટ પારસન્સ
 - રોબર્ટ કે. મર્ટન
 - ક્લાઉડ લેવી સ્ટ્રાસ
૩. શાસ્ત્રમિમાંશા અને અર્થબોધિત પરંપરાઓ
 - જી.એચ. મીડ
 - કાર્લ મેન્હાઈમ
 - આલ્ફ્રેડ શૂટ્ઝ
 - હેરોલ્ડ ગારફિન્કલ
 - ઈરવિન્ગ ગોફ્મેન
 - ક્લીફોર્ડ ગીર્ટ્ઝ
૪. અનુઆધુનિકતાવાદ, અનુસંરચનાત્મકવાદ અને અનુસંસ્થાનવાદ
 - એડવર્ડ સેડે
 - પેરી બાઉર્ડિયો
 - માઈકલ ફુકો
 - જ્યુરગન હેબરમાસ
 - એન્થોની ગિડેન્સ
 - મેન્યુઅલ કાસલસ
૫. ભારતીય વિચારકો
 - એમ.કે. ગાંધી
 - બી.આર. આંબેડકર
 - રાધા કમલ મુખર્જી
 - જી.એસ. ધુર્યે
 - એમ.એન. શ્રીનિવાસ
 - ઈરાવતી કવે

એકમ - ૦૨: સંશોધન પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને પદ્ધતિઓ

૧. સામાજિક વાસ્તવિકતાનું વિભાવનાત્મક આલેખન
 - વિજ્ઞાનનું તત્વદર્શન
 - વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ અને સમાજવિજ્ઞાનની જ્ઞાનમીમાંશા

- શાસ્ત્રમિમાંશાની પરંપરા
- સામાજિક વિજ્ઞાનોમાં વસ્તુલક્ષીતા અને પરાવર્તિતતા
- આચારસંહિતા અને રાજકારણ
- ૨. સંશોધનની રૂપરેખાનું ઘડતર
 - સામાજિક વિજ્ઞાન સંશોધનમાં આંકડા અને દસ્તાવેજોની સમજ
 - આગમનાત્મક અને નિગમનાત્મક
 - તથ્ય, વિભાવના અને સિદ્ધાંત
 - ઉપકલ્પના, સંશોધન પ્રશ્નો, હેતુઓ
- ૩. સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક પદ્ધતિઓ
 - નૃવંશશાસ્ત્ર
 - સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ
 - ઐતિહાસિક પદ્ધતિ
 - તુલનાત્મક પદ્ધતિ
- ૪. પ્રયુક્તિઓ
 - નિર્દર્શન
 - પ્રશ્નાવલી અને અનુસૂચિ
 - આંકડાકીય વિશ્લેષણ
 - નિરીક્ષણ, મુલાકાત અને વૈચારિક તપાસ
 - અર્થઘટન, માહિતી છણાવટ અને અહેવાલ લેખન

એકમ - ૦૩: આધારભૂત વિભાવનાઓ અને સંસ્થાઓ

૧. સમાજશાસ્ત્રીય વિભાવનાઓ
 - સામાજિક માળખું
 - સંસ્કૃતિ
 - સંબંધોની જાળ
 - દરજ્જો અને ભૂમિકા
 - અસ્મિતા
 - સમુદાય
 - પ્રવાસી વતની (Diaspora)
 - મૂલ્યો, ધારાધોરણ અને નિયમો
 - વ્યક્તિગતતા, ટેવો અને એજન્સીઓ
 - અમલદારશાહી, શક્તિ અને સત્તા
૨. સામાજિક સંસ્થાઓ
 - લગ્ન, કુટુંબ અને સગપણ
 - અર્થવ્યવસ્થા
 - રાજ્યવ્યવસ્થા
 - ધર્મ
 - શિક્ષણ
 - કાયદો અને રિવાજ
૩. સામાજિક સ્તરરચના
 - સામાજિક વિભેદ, યડ-ઉતરતો ક્રમ, અસમાનતા અને હાંસિયામાં ધકેલાવું

- જ્ઞાતિ અને વર્ગ
- લિંગ, જાતિયતા અને દિવ્યાંગતા
- પ્રજાતિ, જનજાતિ અને નૃવંશતા
- ૫. સામાજિક પરિવર્તન અને પ્રક્રિયાઓ
 - ઉત્ક્રાંતિ અને પ્રસારણ
 - આધુનિકીકરણ અને વિકાસ
 - સામાજિક રૂપાંતર અને વૈશ્વિકરણ
 - સામાજિક ગતિશીલતા

એકમ - ૦૪: ગ્રામીણ અને શહેરી રૂપાંતરણ

૧. ગ્રામીણ અને કૃષક સમાજ
 - જ્ઞાતિ-જનજાતિ વસાહતો
 - કૃષિઆધારિત સામાજિક માળખું અને ઉદ્ભવેલા વર્ગ સંબોધનો
 - જમીન માલિકી અને કૃષિ સંબંધો
 - કૃષિ આધારિત અર્થવ્યવસ્થાનું અધઃપતન, વિ-ખેડુતીકરણ (De-Peasantization)
 - અને સ્થળાંતર
 - કૃષક અશંતોષ અને ખેડૂત આંદોલન
 - આંતર-સમુદાયોનું બદલાતું સ્વરૂપ અને હિંસા
૨. શહેરી સમાજ
 - નાગરીયશૈલી, નગરીયતા અને નગરીકરણ
 - કસબા, શહેરો અને મહાનગર
 - ઉદ્યોગ, સેવાઓ અને વ્યાપાર
 - પડોશ, ઝૂંપડપટ્ટી અને નૃવંશીય વસ્તીઓ
 - મધ્યમ વર્ગ અને બંધિયાર સમુદાય
 - નગરીય આંદોલન અને હિંસા

એકમ - ૦૫: રાજ્ય, રાજનીતિ અને વિકાસ

૧. ભારતમાં રાજનીતિ પ્રક્રિયા
 - જનનીતિ, રાષ્ટ્ર રાજ્ય અને સરહદો
 - અમલદારશાહી
 - પ્રશાસન અને વિકાસ
 - લોકનીતિ: સ્વાસ્થ્ય, શિક્ષણ અને જીવનનિર્વાહ
 - રાજનૈતિક સંસ્કૃતિ
 - પાયાનું લોકતંત્ર
 - કાયદો અને સમાજ
 - લિંગ અને વિકાસ
 - ભ્રષ્ટાચાર
 - આંતરરાષ્ટ્રીય વિકાસ સંગઠનોની ભૂમિકા
૨. સામાજિક આંદોલન અને વિરોધ
 - રાજનૈતિક તંત્ર, દબાણ જૂથ
 - જ્ઞાતિ, નૃવંશતા, વિચાસરાણી, લિંગ, દિવ્યાંગતા, ધર્મ અને પ્રદેશવાદ ઉપર આધારિત આંદોલનો

- નાગરિક સમાજ અને નાગરિકતા
- બિન-સરકારી સંગઠનો, કર્મઠતા અને નેતૃત્વ
- અનામત અને રાજકારણ

એકમ - ૦૬: અર્થવ્યવસ્થા અને સમાજ

- વિનિમય, ભેટ, મૂડી, કામ અને બજાર
- ઉત્પાદનની ઢબ પરની ચર્ચા
- મિલકત અને મિલકતના સંબંધો
- રાજ્ય અને બજાર: કલ્યાણવાદ અને નવઉદારમતવાદ
- આર્થિક વિકાસના પ્રરૂપો
- ગરીબી અને બહિષ્કૃતતા
- કારખાનું અને ઉદ્યોગ પ્રણાલી
- કામનાં સંબંધોનું બદલાતું સ્વરૂપ
- લિંગ અને કામ પ્રક્રિયા
- વ્યાપાર અને કુટુંબ
- ડિજિટલ અર્થવ્યવસ્થા, ઈ-કોમર્સ
- વૈશ્વિક વ્યાપાર અને સંસ્થાનો
- પ્રવાસન
- ઉપભોક્તા

એકમ - ૦૭: પર્યાવરણ અને સમાજ

- સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિઓ: વિવિધ સ્વરૂપો
- તકનીકી પરિવર્તન, કૃષિ અને જૈવિક વિવિધતા
- જ્ઞાનની મૂળ પ્રણાલીઓ અને નૃવંશીય ઔપધીય ઉપચાર
- લિંગ અને પર્યાવરણ
- વન-નીતિઓ, આદિવાસીઓ અને બહિષ્કૃતતા
- પરિસ્થિતિકીય અધઃપતન અને સ્થળાંતર
- વિકાસ, વિસ્થાપિતતા અને પુનર્વસવાટ
- પાણી અને સામાજિક બહિષ્કૃતતા
- આપત્તિઓ અને સામુદાયિક પ્રતિભાવો
- પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ, જાહેર આરોગ્ય અને દિવ્યાંગતા
- જળ-વાયુ પરિવર્તન અને આંતરરાષ્ટ્રીય રાજકારણ
- પર્યાવરણને લગતા આંદોલનો

એકમ - ૦૮: કુટુંબ, લગ્ન અને સગપણ

- સૈદ્ધાંતિક અભિગમો: સંરચના-પ્રકાર્યાત્મક, જોડાણ અને સાંસ્કૃતિ
- લિંગ સંબંધો અને સત્તાના સમીકરણો
- વારસો, પેઢી દર પેઢી હસ્તાંતરણ અને સત્તા
- લિંગ, જાતીયતા અને સંતાનોત્પત્તિ
- બાળકો, યુવા અને વયસ્કો
- લાગણીઓ અને કુટુંબ

- કુટુંબના ઉપસત્તા સ્વરૂપો
- લગ્નની બદલાતી રીતિઓ
- માવજત આ એ સહાયના બદલાતા તંત્રો
- કુટુંબ કાયદાઓ
- ઘરેલું હિંસા અને મહિલાઓ વિરુદ્ધ થતી હિંસા
- સ્વમાન હત્યા

એકમ - ૦૮: વિજ્ઞાન, તકનીકી અને સમાજ

- તકનીકી વિકાસનો ઇતિહાસ
- સમય અને સ્થળ અંગેના બદલાતા ખ્યાલો
- પ્રવાહ અને સરહદો
- આભાસી સમુદાયો
- જનસંચરના માધ્યમો: લેખિત, વિજ્ઞાણ દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય અને સામાજિક માધ્યમો
- ઈ-ગવર્નન્સ અને તકેદારીયુક્ત સમાજ
- તકનીકી અને ઉપસતી રાજનૈતિક પ્રક્રિયાઓ
- રાજ્યનીતિ, વીજ્ઞાણકીય વિભાજન અને સમાવેશકતા
- તકનીકી અને બદલાતા કુટુંબ સંબંધો
- તકનીકી અને બદલાતી સ્વાસ્થ્ય વ્યવસ્થાઓ
- આહાર અને તકનીકી
- સાયબર ગુનાઓ

એકમ - ૧૦: સંસ્કૃતિ અને સંક્રિતાત્મક રૂપાંતરણીયકરણ

- ચિહ્ન અને પ્રતીકો
- વિધી -વિધાન, વિશ્વાસ અને કર્મકાંડ
- બદલાતી ભૌતિક સંસ્કૃતિ
- નૈતિક અર્થવ્યવસ્થા
- શિક્ષણ: ઔપચારિક અને અનૌપચારિક
- ધાર્મિક સંગઠન, દયા અને આધ્યાત્મિકતા
- વિધી -વિધાનોનું વ્યાપારીકરણ
- કોમવાદ અને બિનસાંપ્રદાયિકતા
- સાંસ્કૃતિક અસ્મિતા અને ગતિશીલતા
- સંસ્કૃતિ અને રાજનીતિ
- લિંગ, શરીર અને સંસ્કૃતિ
- કલા અને શૃંગાર
- આચારસંહિતા અને નૈતિકતા
- રમતગમત અને સંસ્કૃતિ
- યાત્રા અને ધાર્મિક પ્રવાસન
- ધર્મ અને અર્થવ્યવસ્થા
- સંસ્કૃતિ અને પર્યાવરણ
- નવા ધાર્મિક આંદોલનો